

Gensyn med Mikkelsen

Af CHR. REVENTLOW

Skovrider Chr. Reventlow, Støvring, har fornyet bekendtskabet med sin gymnasietids latinske læsebog, den navnkundige „Mikkelsen“, der har kaldt muntre erindringer fra skoletiden frem.

JOMFRUENS legeme var meget slankt. Dette udsagn, der på ingen måde spekulerer i sanselighed, men som oversat til latin klart illustrerer bøjningen af visse adjektiver, der ender på is, vil lede mange personer over fjerdemellemstadiet på sporet af, til hvilken Mikkelsen overskriften hentyder: Kr. Mikkelsen (1845—1924), overlærer ved Roskilde Kathedralskole og forfatter af den latinske læsebog, som jeg læste efter for 34 år siden, og som min datter læser efter nu i dette efterår.

Jeg gennemgår dagligt lektien med hende, præcis som min mor gjorde det med mig, da jeg var fjorten. Vi drev det dengang så vidt, at jeg, da hun var på en rejse i Spanien, kunne sende hende et latinsk brev, hvori jeg blandt andet udtrykte håbet om, at hun vilde blive forfrisket ved kølige vindpust (auris frigidis, midlets ablativ), og hun svarede tilbage fra Toledo: Si piger, monendus es: hvis du er doyn, bør, må eller skal du påmindes, (gerundiv og muligt ikke helt korrekt).

Så langt er min datter og jeg ikke kommet endnu, vi kæmper stadig

med de hypotetiske dobbeltsætninger, hvis indhold jo (!) strider mod virkeligheden, og som derfor står i konjunktiv.

Læsebogen synes efter 34 års forløb helt uforandret, men er dog 19. udgave. De samme besynderlige sætninger: Bliv dræbt, slette mand, Hvis du forskrækker slavinden, vil du blive død. I slæbes. Også den helt urimelige fabula om landmanden, der fandt en hugorm, halvød (semianima) af tørre vinde og anbragte den under sin armhule, hvor den prompte bed ham, hvorefter han udåndede efter nogle betragtninger over det tåbelige i sin adfærd, er der endnu. Imidlertid, hver eneste sætning i bogen, hvor lattervækkende den end må forekomme et mellemskolebarn, viser med ubønherlig logik en eller anden syntaktisk eller grammatisk regel, og der findes ikke ét overflødigt ord. Det er en fornøjelse, som jeg vil anbefale enhver fader, at gå latinlæreren i bedene og hjælpe sit barn igennem læsebogens første afdeling, hvad enten barnet trænger til hjælpen eller ej.

Kr. Mikkelsen var en fremragende

filolog og havde stor pædagogisk fremstillingsevne, men i det daglige har det vist knebet med disciplinen. Min far, der er student fra Roskilde, har fortalt, at han fistede, det vil sige, at der kom en lille, forkert fisteagtig lyd fra ham ved udtalen af bestemte bogstaver, og når han havde gårdvagt, løb drengene rundt om ham og råbte fist — fist.

Vi var en ganske lille klasse på Metropolitanskolen, en otte-ti drenge, og vi havde rektor Julius Nielsen i latin, en svær mand med karsehår, hvilket hverken var moderne eller fikst dengang. Han havde et bistert og skrækindjagende udseende og bar mærkelige sko, der vendte snuderne lige i vejret, når han sad ned. Man sagde, at han var døbt Gajus Julius Nielsen, men jeg tror ikke, det passede. Når han havde en synder for sig, så han olmt på ham, spillede kinderne op, prustede i skægget og gentog tre gange: Dårlig dreng, dårlig dreng, dårlig dreng. Andet skete som regel ikke. Dog har jeg ved en bestemt lejlighed måttet skrive 100 gange: Mør bør ikke spille bridge i geografitimen. — Bag det buse og

humørforladte udseende lå virkelig godhed og omsorg for hver enkelt, og i alt fald én gang har han med klogskab givet mig et borgerligt ord med på vejen, som jeg husker endnu.

Latinundervisningen var koncentreret og effektiv og begyndte allerede inden rektor var kommet ind i klassen. Endnu ude på gangen led hans sonore stemme: „Gerundium er den deklinerede præsens infinitiv aktiv, forekommer kun uden for nominativ.“ Der splidtes ingen tid. Det var, som om hans sprog efterhånden prægedes af Kr. Mikkelsens sætningsbygning, korte, knappe udsagn, alle med et pædagogisk sigte. Vi sad rundt om et bord i biblioteket med rektor for enden, og når et uroligt drengben kom til at strejfe hans, kunne han udbrøde: „Det er mig ikke kært, at du sparker mig på skinnenbenet, mavepølse.“ Det var yndlingsinjurien, og den er utvivlsomt oversat fra en latinsk klassiker. Jeg tror ikke, den betød noget rigtig grimt.

Jeg har endnu et klassebillede fra 1. mellem, hvor rektor ses bred og mægtig siddende mellem to små, tynde drenge. Der er tilløb til et forbindeligt smil på ansigtet, men det bliver borte i overskægget. Han havde ikke nemt ved at udvise charme og var næppe afholdt, hverken af elever eller lærere, dertil var han for ugemytlig og stiv. Men jeg garanterer for hans varme hjerte og absolutte retsind.

Rektors modstykke — ikke med hensyn til hjerte eller retsindighed

— var magister Hjejle. Munter, lidt lapset, cigaretrygende — alle andre lærere røg små cerutter, som de lagde fra sig på katederet — og med en meget hurtig replik. Da der engang i tysktimen undslap mig med respekt at melde et ræb, sagde han: „Ræventlow, De ræber mere end De lover.“ Allerede omkring 1930 lagde han gennem sit valg af tysk litteratur og navnlig af poesi et godt bolverk hos sine elever mod nazistiske ideer ved at stille superromantiske og überschwängliche digtere op mod Heine: Was ist des Deutschen Vaterland — ist es das Rhein- und Schwabenland — oh nein, oh nein, sein Vaterland muss grösser sein. Vi lærte at gyse ved sligt, og vi påskønnede, at hans timer havde præget af kollokvier og ikke af overhøring og gennemgang.

Han skældte aldrig ud, „Jeg gider ikke“, sagde han, „det er gagen ikke til.“ Vi følte os voksne, og han var en stor pædagog. Men ikke alle var lige gode mod ham. En nu velmeriteret kontorchef i Udenrigsministeriet bragte ham til nervesammenbruddets rand ved i simuleret fortvivlelse over en bebrejdelse at springe ud af det ene af to åbentstående dobbeltvinduer, men idet han holdt sig fast i midtersprossen, stak han straks efter sit fornøjede hoved ind af det andet. Virkningen skal have været overvældende, og Hjejle have udbrudt: „Mine herrer, sådan må De ikke gøre mod mig.“

Som nyere tidlige havde vi kun spo-

radisk forbindelse med matematik- og naturfagslærerne. Vi havde dog en ugentlig matematiktime, som var idel fornøjelse, med dr. Hansen, som har bibragt mig en dyb forståelse af de matematiske problemer, der knytter sig til solure. Det var anvendt matematik og ikke unyttigt.

Med fysiklæreren, hr. Eriksen, mødtes vi kun ufrivilligt. Forvildede man sig ved en fejtagelse ind på hans gebeter, blev man straks grebet af et par syrebisser og ført frem for læreren, der i jysk mundart udbød: „Hvad, en sprogmand? Hent koncentreret ammoniakvand“, og så fik man tvunget næsen ned i denne skarptlugtende væske. Jeg frygtede ham faktisk, indtil jeg en dag mødte ham i svømmehallen, hvor alle er lige, og så var han hyggelig og rar.

Det var de faktisk alle. Med stor undren har jeg læst Hans Scherfigs „Det forsmåte forår“, der handler om samme skole og til dels samme lærere. Anden i bogen er efter min bedste overbevisning urigtig, selv om der er sande enkeltheder.

Gymnastik om vinteren og håndbold i skolegården i de lunere årstider, det er jo noget for alle raske drenge, men det var nu ikke noget for mig. Jeg ville hjertens gerne have været en rask og smidig og bredskuldret dreng, men jeg var meget høj, meget tynd og meget stiv. Gymnastiktimerne var derfor arkenvandringer for mig, og min stemme var næppe hørlig i det kor, der efter de fredelige fritstående øvelser anræbte

læreren om smidighedsøvelser, d. v. s. kraftspring og den slags, men for et syns skyld bevægede jeg munden. Også til bolde havde jeg et dårligt forhold. At komme i vejret for en stenhård håndbold kastet med fuld kraft af en stor og knoklet gymnast med et af anstrengelsen fordrejet ansigt er ubehageligt, og da jeg altid blev sat til at spille bold, hvilket var kedeligt, men, sagde læreren, ansvarsfuldt, øvengik det mig ofte. Mange arme blev brudt i håndboldtimerne, men ikke mine, for jeg lærte at dukke mig, men det er ikke opgaven for en bold, og mit forhold til skiftende gymnastiklærere var præget heraf.

Men en enkelt sommer, hvor vi med skolen havde svømmeundervisning på badeanstalten Helgeland, rehabiliterede jeg mig så nøgenlunde i gymnastiklæreren, hr. Sv. officiant Jersdals sjne, og gik hjerte svulmede derved. Jeg havde og har stadig usædvanlige gaver forat svømme under vandet, og jeg skal aldrig glemme hr. Jersdals ansigt, da jeg krykhusar dukkede op fra dybet efter lang tids forløb og et helt andet sted end der, hvor han havde ventet. Jeg distancerede herved mange af de bredskuldrede og smidige, og det føltes godt at have svømmet.

Jeg svømmede ellers på Rysensteen efter skoletid sammen med en ven. Det var en lille, gul badeanstalt, der lå ved Amagerstiden af den gamle Langebro. Der lå også en grøn, men den var kommunal og genstand for

vor foragt, dels fordi bassinet var understyret med en slimet træbund, således at også ikke-svømmere kunne klare sig, dels fordi vi både socialt og intellektuelt mente os høvet over det publikum, der frekventerede den grønne. Der kom kommuneskolebørn, efter deres larmen at dømme uden åndelige interesser.

Den rigtige, gule Rysensteen besøgte hovedsageligt af ældre mænd med tykke maver og stilkede ben, og deres nøgne kroppe farve — man bar ikke badetøj — vidnede om mange timers dagligt solbad. De spillede kort og samtalede og drak vistnok også eftermiddagskaffe, og hele sceneriet i de lange sensommereftermiddage havde et livsnydende og dagdriveragtigt præg. En inderkreds af de gamle mænd badede videre hele vinteren og afbildedes hvert år i aviserne. Vi kunne kende deres ansigter. Min ven og jeg og nogle få andre velopdragne og renvaskede drenge fra de nette hjem var stiltiende accepteret af de adstadige gamle, så længe vi ikke forstyrrede freden. Skete det, gik bademesteren Stoffer i aktion, og hans vrede sagdes at være frygtelig. En af mændene manglede et ben, og protesen lagde han fra sig i omklædningsrummet. Når han besværligt bevægede sig fra bænken i solen hen til bassinets kant, så vi væk, men så snart han var i vandet, var han som de andre.

Vandet var ikke krystalklart, men man sagde, at det var temmelig rent på grund af den stærke strøm i hav-

neløbet. Man fandt i alle fald ikke noget, når man svømmede i det, og vore hygiejnekrav var ikke så store. Der var hyggeligt. Det eneste irriterende var svømmelæreren monotone stemme, når han drøvende musede: „Armene — benene, armene — benene“ til en kvabset gamling, der i sin høje alder ville lære at svømme.

Med stor glæde tænker jeg tilbage på dengang, jeg skubbede forlagsboghandler og kroniker Godfred Hartmann i vandet i halvpåklædt tilstand. Han havde sagt, at jeg havde kvindeskne, og var der end dengang en kerne af sandhed heri, måtte jeg dog handle, som jeg gjorde, uanset at han nok kunne have banket mig, om han ville.

Jeg er kommet langt bort fra Kr. Mikkelsens latinske læsebog, og det er min datter også. Hun har efterårsferie, og skovridergården genlyder af venindefnis. Vi har den første efterårsstorm, der venligt blæser de visne blade sammen i en bunke foran garagen, så min kone slipper for at rive dem sammen. Her i Nordjylland blæser det altid tre dage i træk, og når de er gået, er det mandag, og vi går videre med Kr. Mikkelsen. Hvor trist, at mit sidste guidkorn: Har vindene blæst — spiraveruntæ ventti, synes at være faldet ud af 19. udgave.